

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом свецем и данима ива недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За оглаше плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића у Новом Саду, на нијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

Борба женскиња за бирачко право.

У свима државама образова-но женскиње води одлучну борбу за право гласа. Жене траже, да се изједначе са људима. И жене хоће да одлучују о судбини општине, округа и државе, јер — веле: кад можемо да с људима делимо добро и зло, можемо заједно и да водимо бригу о општем добру. Овај женски покрет имао је увек жестоку опозицију. И ако има много присталица овог женског покрета, опет ће за то бити још много борбе, док жене постигну своју цел.

Најпре ће жене доћи до права гласа у Финској. Народ у Финској повратио је своју аутономију, коју је руска влада била јако скуцила. Све странке финског земаљског сабора једнодушно су изрекле, да ће бирачко право дати свакоме грађанину без разлике пола, који је навршио 21. годину живота. Жене ће имати не само право да гласају, него и да буду бирале.

По свој прилици Енглеска и Холандија ће поћи за Финском. У Енгле кој је доња (посланичка) кућа огромном већином гласова (више од $\frac{2}{3}$) примила законски предлог, по ком је женама било дато бирачко право, али је горња (великаш-ка) кућа са невнатом већином гласова тај предлог одбила. Но жене ће ипак добити бирачко право. Жене радника и аристократа раде на томе заједнички. Постоји и друштво мушкарца, које ради, да жене добију бирачко право.

У Холандији је прошле године дошла на владу радикална странка, а у њеном је програму записано: да се из основних државних закона избрише све, што прави разлику између мушког и женског грађанина. Тиме ће жене добити и бирачко право. Дотле се пак све странке користе политичким радом женскиња. У свакој странци заузимају жене важна места. У Шведској, Норвешкој и Данској добиће жене право гласа врло брзо.

Русија, ако кад год постане парламентарна држава, мораће да даде женама изборно право, да им тиме захвали на јуначком држању, пожртвовању и страдању за народну слободу. Жене су доиста с људима се раме уз раме бориле. Друштво мужева скл пило је већ савез са друштвом, које се бори за равноправност руског женскиња.

И у Аустрији се расправља о женском бирачком праву. Женској агитацији тато смета закон, који забрањује, да жене буду чланови политичких друштава. Међу тим тамо жене има, у донекле право гласа, јер могу бити бирачи у групи велепоседника и трговачких ко-мора. Но жене нису су се упла-

шале од законског прописа, но су развиле агитацију, а надају се, да ће нови изборни закон дати бирачко право бар образованом и имућном женскињу. Тиролски земаљски сабор решио је већ, да и женама даде бирачко право под истим условима, као и мушкарцима.

У Америци су жене много јачи успех постигле. У државама Идахо, Колораду, Вјомингу и Утахо већ су одавно жене равноправне са људима, а сад се спрема и држава Орегон да женама даде бирачко право. Тамо ће у скоро народ гласати о томе, да ли и жене да добију бирачко право. Нарочито је много допринела успеху госпођа Шав, која својим говорничким даром и здравим хумором осваја. Но кад је на једном збору говорила и занела слушаоце, скочио је на трибину један гл-лати младић и викне: „Не дајте женама бирачко право, јер оне нису никад произвеле што велико и потпуно на овом свету“. Али гђа Шав рече му: „Али млади пријатељу, како можете тако што рећи, вар вас није жена родила?“ Момчић се на то уз грохотан смех публике изгубио.

У Угарској је тај покрет још невнатан. У српском народу пак за сада нема никаквог покрета. То не значи, да Српкиње немају смисла за овај покрет, него да још није сувермено у нас потезати ово питање. Пре свега се мора извојевати, да сваки мушкарац добије бирачко право, па по том може бити речи и о даљем проширењу. Где већ постоји опште бирачко право, ту ће и женскиње лако постићи своју цел.

Нови преговори између владара и опозиције.

У Бечу се крха и ломи. Кад се јуче министар-председник Фејервари вратио од краља рекао је новинарима који су га чекали: „Не знам ништа!“

Сви листови међу тим, чак и полуванични утврђују ово: Министар-председник Фејервари остаје у Бечу, јер се краљ није још решио ни ва једну страну. Он поново проучава захтеве опозиције, и повлаће мађарске политичаре да с њима преговара. Неки веле, да ће прво звати Села, а други веле да ће прво звати Аврашија.

Има гласова да је Фејерваријева влада поднела оставку, но ти су гласови канда још прерани. Има гласова да је и подмаршал Бек, шеф генералног штаба такође поднео оставку. О њему држе, да је он имао најјача утлуда код двора, а био је вазда зато да се не полупта и да се ослања на бајонете. Са тога гледишта била би оставка Беква од великог значаја, јер би то био знак да је његов утлуд пропао.

Ћумручки рат

између Аустро-Угарске и Србије.

Аустрија против Србије.

Допис „Заставе“.

Београд, 11. јануара.

Оло што се на граници употребљава против извоза српске сточе и меса, није више само „секирација“. У Београду се задржава стока што аустро-угарски конзулат не да визе, а кад пређу у Земун онда се просто баце на колосек на неодређено чекање. Један такав транспорт живе сточе, који је неотправљен лежао више од 48 часова, враћен је натраг под изговором, да је један брав у гивау од свињске куге. Сопственику сточе није показана ни лешина угинулог брва, ни ти је пован на секцију.

Да би кићење и штећење сопственика сточе било осетније, давата је виза за извоз у Београду, а истог дана, после неколико часова, товар враћан из Земуна, зато „што постоји забрана извоза свиња“. Транспорт свежег меса враћен је без да је казан узрок.

Станица земунска извештава београдску да постоји општа забрана извоза свиња и меса, у исто време, кад посланство извештава владу, да постоји забрана извоза свиња само за Лесковац и околну. Пошиљке клане живине одбијају такође а и не кажу зашто.

Стање здравља сточе у Србији изврсно је и не даје повода оваким мерама непријатељства.

Јављају из Будимпеште:

Министар пољопривреде из дао је властима распис, којим се забрањује увоз српске сточе у Аустро Угарску. Узрок би био што се у деветнаест случаја показало запалење слезине. Забрањује се увоз српских свиња јер се код њих појавила куга. Забрањује се увоз живине — јер се и код њих појавила куга. Забрањује се извоз свежег меса, јер стрепе да је и ово скужено.

Марвено лекарство обогате-но је једним новим искуством. Чим Србија и Бугарска склопе трговински савез — одмах у Бечу осете у Србији сточну кугу.

Из Софије јављају: Турска овде протестује против ыумручког савеза са Србијом и пита: Шта значе оне речи у уговору, „да ће се тај уговор односити и на оне крајеве, који се у будуће присвоје. Које крајеве мисле Србија и Бугарска?“ На крају позива Турска Бугарску, да одустане од савеза. Држе да ће Бугарска оштрим начином одговорити Турској.

Под насловом „Српско мађарско пријатељство“ доноси „Мађарорсаг“ оштрне изводе

из београдских новина, који препоручују српско-мађарско братинство и који веле: Радо-сно утврђујемо, да је дошло већ једаред време, кад се може заједнички радити, те да се заједнички можемо ослободити аустријског загрљаја. Одрецимо се и једни и други шовинизма и склопимо савез. За сад смо дужни, да склопимо најискреније пријатељство с Мађарима и да их бранимо у њиховој борби против Аустрије!“

Пред изборе

за епархијску окупштину.

Из Новог Бечеја добили смо ове редове:

Т. Бечеј на св. Јована. Данас је нови вођ др. Богдан Давидовић сазвао на конференцију алмажане због избора за епарх окупштину. На тој конференцији је решено, да вођа алмажански др. Давидовић писмено а и лично поведе из околне све виђеније људе, да се окупе око његове заставе, на којој је крупним словима написано: „Смрт радикалима!“

Алмажани се многом надају од свог вођа дра Давидовића, који има велика познанства и јаких већа, а нарочито у Куманима! Толико за сад на брву руку — више ћу писати о новом вођу дру Богдану Давидовићу. Свевид.

Из кијиндског протопрезвитерата добијамо са вице страна дописе, који нам јављају о последњим напорима „алмажана“ у томе крају. У Кијинди су Богданови и прота Влаховић, који покушавају да окупе у своје коло све владиновце, све патријарове људе, све оне који немају начела. У Новом (Турском) Бечеју опет врши тај посао др. Богдан Давидовић. Кука, јада, запомаже, али му не вреди. Свет се разбудило, те одговара: Пре три године завели сте нас за Голеш планину али више нећете. Све се може по двапут и више пути, али овако преварити и изневерити, могли сте нас само једаред.

Шта све нису радили пре три године! Заклињали су се бирачама да ће овако и онако, а кад тамо, они патријархове скутоноше. У арадском протопопијату је М. Пилић архитек-ка задавао часну реч да је радикал и молио да га бирају, па после изневерио. Оданде га моле да дође сад опет да га бирају. Данас нема вице пометње. Народ је познао куд би ко да га заведе и решио, је да учини крај оним незкочитостима и неправдама које су вршили епархијски одсеци у темишварском владичајству.

Одбор за благостање у Новом Саду.

У прошлој седници представништва Новог Сада изабран је одбор за благостање. Том одбору је дужност да прикупља прилоге и својевољно дат известан део пореза, који ће употребити за плату оним чиновницима, који ће можда бити од владе суспендовани. Одбор тај примио је већ од новосадског посланика грофа Те лекија 6500 круна, од овдашњег трговца Алтвирта 10.000 круна. Има још некојих прилога од 100 и више круна, тако, да одбор располаже сад већ са свотом од преке 17.000 круна. Узме ли се у обзир, да је седница варошког представништва решила, да се одмах има издати сваком чиновнику, који би од владе био суспендован плата за 4 месеца у напред, онда је сад већ јасно, да је неоправдана била бојазан неких, да ће чиновништво наше вароши материјално страдати. Оно је сад већ за више месеци потпуно обезбеђено, а данашње незаконито и заплетено стање не може дуго ни трајати.

Једна исправка.

Осек, јануара 1906.

Са најпоузданије стране до бијамо ове редове: У једном од ранијих бројева „Заставе“ нападнут је са другима и Васа Муачевић из Осека, због тога, што су поздравиле патријарха Георгија црквена општина осечка и женска добротворна задруга осечка приликом његове прославе. Тамо се рекло, да се то његовом кривицом догодило. Но могу вас обавестити, да ствар не стоји тако, јер Васа Муачевић нити има уплива у црквеној општини, нити у женској задрузи у Осеку, те по томе дакле нега тај поздрав ни мало не терети. Држим да ћете овај обавештај који вам долази са поуздане стране узети радо на знање и да ћете исправити погрешку, што је Васа Муачевић у овој ствари неоправдано нападнут, јер сам уверен да „Застава“ намерно никога и никада не напада и не сумњачи.

Нови Сад не попушта.

Под председништвом градоначалника новосадског Лајоша Салаја састао се варошки сепат. Градоначалник је изјавио на почетку: „Сматрам да ме везује закључак новосадског варошког представништва. С тога сам известио министра унутрашњих послова Кристофија, да сматрам да је његова наредба незаконита и да јенећу „извршити“ За тим је на предлог варошког вишквала др. Аладара Бале, сенат једногласно закључио да је сагласан са тим поступком градоначалника.

Избор епархијских заступника у Новом Саду.

У недељу 15. (28.) јануара биће седница српске правосл. новосадске скупштине, на којој ће се изабрати заступници (скупштинари) за епархијску скупштину.

Вој између штрајкача и жандарма

Из Лугоша јављају, да је у недељу по подне у Нандорхеђу, краповској жупанији, дошло до туче између 10 жандарма и радника из ливнице гвожђа који штрајкују. Вели се, да су прво штрајкачи напали жандарма, чак да су на њих и пуцали и једног убили. На то су жандарми осули плутун из пушака и убили њих седам на месту, а 40 су ранили. Услед тог догађаја је из Карансебеша послата у Нандорхеђ пешачка војска од 200 људи. Испослата је комисија да извиди догађај.

Снег и бора.

Услед великог снега, који је прекјуче по целој нашој држави падао, на многим местима где је јачи смет био обустављен је жељезнички саобраћај. Из Баје брзојављају, да тамо јуче због великог снега није ни пошта ни жељезница пристепала. Из Брашове јављају, да је тамо брзи воз због великих сметова снега у место по подне у 2 сата, у пола 7 сати стигао. Дакле са читавих 5 сати је имао закасњење. Са Реке нам јављају, да тамо већ два дана траје бора.

Поправљен брзојав без жица.

Досадашњи брзојав без жица има ту ману, да одаслане брзојаве може ма ко ухватити дакле и онај, коме нису намењени. Стручњаци су тврдили, да се та мана код брзојава не може отклонити. Сад јављају да је некојим енглеским стручњацима пошло за руком да поправе брзојав без жица, те ће од сада одаслане брзојаве моћи ухватити само она станица, којој је брзојав намењен. Адмирал ће по томе моћи са својим својим бродом брзојавно споразумевати се, а без да му сметају други разни брзојави, у исто време одаслати. На против могу се брзојави сваког другог система ухватити, а шта више може се чак и саобраћај страних станица другог брзојавног система сасма спречити. Покушаји на 1 километар сасвим су имали успеха. За те покушаје који ће се ових дана у енглеском приморју одржавати, образовало се једно подуветничко друштво, а чим покушаји буду успех показали, основаће се деоничарско друштво са 6 милијона круна.

Одвијали га курјаци у бунар

Из Бергсаса јављају горњим листовима, да се у околици Бергсаса курјаци у чопорима показују, и да су понегде чак и у село улазили и на падали. Тако је у Дивадфалу ондашњем сељаку десио се мало необичан догађај. Кад је Миша пред вече пошао својој кући, сретну га у путу два курјака. Кад је Миша видио те две необичне зверке, а он загребе. Зверке се пустише за њим, али срећом он се уз пут дочепи једног бунара на улици и уђе у бунар, одакле наведе вику, те се испусти комшилук

са велима и оружјем и растера курјаке. И тек онда је сиромх Миша могао да се опрости и из бунара изађе.

Десет хиљада година старе рибе.

У сједињеним америчким државама Неваде, Утаха и Аризона, амерички радници који копају бунаре, на 100 метара у дубини, налазе често на велике слојеве соли, у којима се налази велика множина риба. Ти слојеви соли налазе се на месту, где је некада стојало око 48 километара дуго и 24 километра широко језеро. Належене су рибе сличне штукама и добро сачуване, као да су пре неколико дана сложене. Кад се изнесу на сунце, отврдну као дрво. Стручњаци држе, да су старе најмање десет хиљада година.

Брзојави „Застава“

Стигли 12 јануара.

К р и в а.

Будимпешта. Врло је вероватно, да ће краљ позвати грофа Андрашија у аудијенцију, јер хоће с њиме лично да преговара.

Будимпешта. Варошки представници решили су да и даље остају при отпору и да дигну противу ерара тужбу, јер влада нема права да прима добровољно уплаћену порезу, пре него што сабор донесе државни прорачун. Решили су да досадашњу добровољно уплаћену порезу положе код суда, а од сада забрањују чиновницима да примају даљу ма какву порезу.

Будимпешта. Један угледан члан опозиције писао је патријарху Бранковићу нека поради да цела српска опозициона штампа устане отворено и одлучно против Фејерваријеве владе. Патријарх Бранковић је то одлучно одбио, јер се он у политику не меша и јер се у редовима коалиције, налази и пучка странка која је увек била противна автономiji српске цркве (Овај брзојав добили смо од мађарске брзојавне канцеларије. Чудимо се ако неко сматра да патријарх Георгије има и најмањег уплива на опозициону штампу; још се више чудимо ако је патријарх Георгије изјавио да се не меша у политику, а највише се чудимо, да он пребацује једној мађарској странци, што не мари за нашу автономiju, кад и патријарх Георгије најмање мари за њу. (Пр. у. „З.“)

Будимпешта. Говоре, да је Карл Етвеш саставио онај меморандум што га је опозиција поднела краљу и у коме износи своје захтеве.

Беч. На берзи су скочили папири на знак да је Андраши позван код краља.

Ђумручки рат.

Београд. Од сад се у Србији мора показивати пасош. То је жао за срамоту од стране Србије Аустрији.

Прилике у Руолији.

Петроград. Министарски савет изјавио је да чиновници могу припадати ма којој странци само не странци преврата.

П О З И В на VI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ У СТ. ПАЛАНЦИ

(удружење са неограниченом одговорношћу) која ће се одржати дана 19. јануара (1. фебруара) 1906. год. у три сата после подне у задружним просторијама са овим

Дневним редом:

1. Избор перовође и два члана за оверовљење записника.
  2. Извештеј управног одбора о раду 1905. године.
  3. Извештај надзорног одбора о прегледу књига и рачуна.
  4. Избор председника управног одбора
  5. Избор надзорног одбора на годину дана.
  6. Избор изасланика и заменика му на главну скупштину савеза и централне касе српских привредних задруга (као задруга) у Загребу.
  7. Евантуални предлози.
- У Ст. Паланци 9. (22.) јануара 1906. године.

Заменик председника:

Тодор Папић

Лазар Бороцки

пословођа.

42 2-3

КРОЈАЧКА И АБАЦИНСКА РАДЉА М. СТ. ЈАКОВЉЕВИЋА

↔ у Руми ↔

потребује 10 спомоћника, и то 6 кројачких и 4 абацинска. Ступање одмах. I 25 3-9

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Михаила Грола у Паланци

потребује једног спомоћника, који српски, немачки и мађарски говори и вешт продавац. Ступање одма. I 15 1-3

58 szám. — 1906. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennek közhírré teszi, hogy az újvidéki kir. járásbírósnak 1905. évi V. 1866. számú végzése következtében Dr. Freund Ede újvidéki ügyvéd által képviselt Wolf Dávid újvidéki lakos javára Bráditz Nikola újvidéki lakos ellen 600 K s jár. erejéig 1905. évi december hó 28. fongatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 975 koronára 50 f. becsült következő ingóságok, u. m.: bolti rőfös áruk, duxer ügek, kendők és bolti állványok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az újvidéki kir. járásbírósnak 1905. évi V. 1866/2. számú végzése folytán 600 kor. tőkekövetelés, ennek 1905. évi december hó 19. napjától járó 6% kamatai 1/3% váltódíj és eddik összesen 86 kor. 80 fill bíróilag már megállapított költségek erejéig, Újvidéken alperes tüzletben leendő megtartására 1906. évi január hó 26-ik napjának délelőtti 9 órája határidőtől kintűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Újvidéken 1906. évi január hó 15. napján.

Basch Sándor,

kir. bír. végrehajtó.

I 44 1-1